Study of structural and magnetic properties of Nanostructured Fe-Co-Ni-Cu alloy processed by mechanical alloying

Vahid Mohammad-Hosseini, Hossein Raanaei*

Department of Physics, Faculty of Nano and Bio Science and Technology, Persian Gulf University, Bushehr, Iran

> Received: 13.12.2020 Final revised: 08.05.2021 Accepted: 03.08.2021 Doi link: 10.22055/JRMBS.2021.17030

Abstract

In this study, microstructural and magnetic evolution of nanostructured ($Fe_{50}Co_{30}Ni_{20})_{90}Cu_{10}$ alloy prepared by mechanical alloying are investigated. The structural and magnetic properties have been evaluated by X-ray diffraction (XRD), scanning electron microscopy (SEM) and vibrating sample magnetometer (VSM). The powder morphology shows that for the powders at the final part of milling time, the particle size distribution falls into a narrower range compared to the powders at the initial time. X-ray diffraction results indicate that, with increasing milling time, the peak broadening of the elements become wider. During mechanical alloying process, after 32 h, two low values of crystallite size are happened. The most dissolved of cobalt, nickel and copper elements are occurred after 16 h of milling time. However, at the last part of the milling time, the crystallize size and lattice strain reaches to about 29.12 nm and 0.221 % respectively. The variation of crystallite size enhances magnetization saturation to about 127.26 emu/g and increases coercivity to approximately 82.86 Oe for milling time of 2 and 48 h, respectively. This alloy exhibits much softer magnetic behavior compared to the $Fe_{50}Co_{30}Ni_{20}$ alloy reported in the recent work [15].

Keywords: Mechanical alloying; X-ray diffraction; Magnetic measurements

Corresponding Author: hraanaei@pgu.ac.ir *

وحید محمد حسینی، حسین رعنائی* گروه فیزیک، دانشکده علوم و فناوری های نانو و زیستی، دانشگاه خلیج فارس، بوشهر، ایران دریافت: 1399/09/23 ویرایش نهائی: 1400/02/18 پذیرش: 1400/05/13

Doi link: 10.22055/JRMBS.2021.17030

چکیدہ

این مطالعه، تحول میکروساختاری و مغناطیسی آلیاژ نانوساختار Cuo)ورCuoNi20)و، تهیه شده بهوسیلهٔ آلیاژسازی مکانیکی را بررسی میکند. خواص ساختاری و مغناطیسی، توسط پراش پرتو ایکس، میکروسکوپ الکترونی روبشی، طیف سنجی پراش انرژی پرتو ایکس و مغناطیس سنجی ارتعاشی ارزیابی می شوند. مورفولوژی پودرها نشان می دهد، در زمانهای پایانی آسیابکاری، توزیع اندازه ذرات در محدوده کمتری نسبت به زمانهای ابتدایی آسیابکاری قرار دارد. نتایج پراش پرتو ایکس نشان می دهد، با افزایش زمان آسیابکاری، قلههای عناصر تشکیل دهنده دارای پهن شدگی می شوند. در طول فرآییند آلیاژسازی مکانیکی، کمینه مقادیر اندازه بلورکها پس از 32 ساعت رخ می دهد. عناصر کبالت، نیکل و مس، پس از 16 ساعت بیشترین انحلال خود را نشان می دهند. در پایان زمان آسیابکاری، متوسط اندازهٔ بلورکها و کرنش بهترتیب حدود 12/2 نانومتر و %20,00 رسیده است. تغییرات اندازهٔ بلورکها، باعث افزایش مغناطش اشباع تا حدود 2019 و میدان پسماندزدای مغناطیسی نزدیک به 90 می دهند. در پایان زمان آسیابکاری، متوسط اندازهٔ بلورکها و کرنش بهترتیب حدود 21/2 نانومتر و %20,00 رسیده است. می دهند. در پایان زمان آسیابکاری، متوسط اندازهٔ بلورکها و کرنش بهترتیب حدود 21/2 نانومتر و %20,00 رسیده است. می دهند. در پایان زمان آسیابکاری و مغناطیس اشباع تا حدود 2019 میدان پسماندزدای مغناطیسی نزدیک به 90

باشد. آهن خالص یک فرومغناطیس خوب محسوب

میشود که دارای مقاومت اندکی میباشد، اما وجود

جریان گردایی در آن موجب اتلاف انرژی می شود [3].

با آلیاژسازی می توان تراوایی مغناطیسی را افزایش داد

تا سبب كاهش اتلاف شود [4]. ورود كبالت در آهن

سبب افزایش همزمان اشباع مغناطیسی و دمای کوری

می شود [5,6]. همچنین ترکیب نیکل با آهن نیز به

افزایش مغناطش اشباع و کاهش میدان پسماندزدای

مغناطيسي مي انجامد [7]. افزودن نيكل به تركيب آهن -

کلیدواژگان: آلیاژسازی مکانیکی، پراش پرتو ایکس، اندازه گیری مغناطیسی

مقدمه

آلیاژسازی مکانیکی یکی از تکنیکهایی است که برای تهیهٔ نانو مواد مورد استفاده قرار می گیرد [1]. در این روش پدیدههایی چون تغییر شکل، جداسازی و جوش مجدد باعث می شود تا محلول جامد مورد نظر تهیه گردد [2]. بسته به شرایط فرآیند آلیاژسازی مکانیکی و سامانهٔ فازی عناصرانتخابی، فاز نهایی در این فرآیند می تواند یکی از فازهای محلول جامد پایدار یا ناپایدار نانوبلوری، آمورف و یا ترکیب بین فلزی

باز نشر این مقاله با ذکر منبع آزاد است. این مقاله تحت مجوز کریتیو کامنز تخصیص 4,0 بینالمللی می،اشد

^{*} نویسنده مسئول: hraanaei@pgu.ac.ir

كبالت نيز باعث افزايش تراوايي مغناطيسي مي شود [8]. اين خواص كه بهشدت بهاندازه بلوركها، تنش داخلي و ساختار بلوری بستگی دارد، از موارد مهم در آلیاژهای فرومغناطيسي نانوساختار هستند [8]. اضافه شدن مقدار کمی مس به آلیاژهای مغناطیسی باعث کاهش اندازهٔ بلورک ها میشود [11-9]. شریفاتی و دیگران در تركيب Fe70CO30)100-xCux ، نشان دادند، در زمانهای یکسان آسیابکاری، اندازهٔ بلورکهای ترکیب افزوده شده با مس، کوچکتر از بلورکهای فاقد مس يعنى تركيب Fe70Co30 مىباشد؛ بەعلاوە افزودن مس سبب افزایش مغناطش اشباع نسبت به ترکیب بدون مس در زمانهای بالای 32 ساعت آسیابکاری میشود [12]. نتایج مشابهی نیز توسط بوی و دیگران بهدست آمده است [9]. از طرفی، با اضافه شدن نيكل به آلياژ پايهٔ آهن كبالت، يعنى تركيب Fe45Co45Ni₁₀، زمان آسیابکاری برای رسیدن به حداقل اندازه بلوركها در مقايسه با تركيب بدون نيكل، Fe₅₀Co₅₀، با تقريباً همان اندازهٔ بلورک، کوتاهتر می شود، این بهدلیل شکل پذیری عنصر نیکل میباشد كه توليد نابهجاييها را افزايش ميدهد، مغناطش اشباع نیز روند صعودی نسبت به زمان آسیابکاری دارد اما بهطور کلی مقدار آن کمتر از مقدار بهدست آمده برای آلیاژ Fe₅₀Co₅₀ در زمان های مختلف آسیاب کاری است [14و13]. در پژوهش قبلی، نشان دادهایم که در ترکیب آلیاژی Fe₅₀Co₃₀Ni₂₀، پس از ساعات اولیه آسیابکاری، مغناطش اشباع، بهدلیل سهم بالای کبالت و نیکل در ترکیب آلیاژی، بهشدت کاهش می یابد و همچنین میدان پسماند زدای مغناطیسی افزایش چشمگیری با افزایش زمان آسیابکاری دارد، همچنین روند كاهش اندازه بلوركها با تأخير زماني معنا داري

نسبت به آلیاژ Fe70C030 با شرایط اولیه نسبتاً یکسان رخ می دهد [15]؛ با توجه به پژوهش های ذکر شده در مورد نقش مس و نیکل در ویژگی های ساختاری و مغناطیسی آلیاژهای پایه آهن کبالت، در این تحقیق، با استفاده از روش آلیاژسازی مکانیکی، ترکیب اسمی مشخصهیابی های ساختاری و مغناطیسی با استفاده از تکنیک های پراش سنجی پرتو ایکس، میکروسکوپ الکترونی روبشی و مغناطیس سنج نمونه ارتعاشی، ویژگی های ساختاری و مغناطیسی آن را نسبت به ترکیب Fe50C030Ni20 مورد مقایسه قرار می دهیم.

مواد و روش تحقیق

مشخصات خلوص و اندازهٔ ذرههای پودرهای اولیه؛ آهن (٪/99، کوچکتر از 10 میکرومتر)، نیکل (99%، كوچكتر از 10 ميكرومتر)، كبالت (99%، كوچكتر از 3 میکرومتر) و مس (5%,99، کوچکتر از 425 میکرومتر) می باشند. آلیاژ سازی در محیط گاز آرگون با سرعت چرخش 350 دور بر دقیقه انجام گرفته است. نسبت وزنی گلوله به پودر 1/20 و حجم مؤثر ظرف استیل سربسته 80 میلیلیتر بود. گلولههای بارگزاری شده در ظرف در دو اندازهٔ مختلف (10 و 20 میلیمتری با جرمهای 4/11 و 32/9 گرمی) بودند. پودرهای اولیه برای زمان های 2، 4، 8، 16، 32 و 48 ساعت، آسیا شدند. اندازهگیری پراش پرتو ایکس در پراشسنج فیلیپس با استفاده از پرتو Cu K_α (با طول موج 1/54 انگستروم) در بازهٔ زاویهای 20 120°- 20° در دمای اتاق انجام شد. اندازهٔ بلورکها¹و کرنش شبکه با برازش پراش پرتو ایکس، با استفاده از روش اصلاح ریتولد² در نرم افزار مُوْد³، تخمين زده شده است [16].

¹ Crystallites size

² Rietveld refinement

شكل 1. تصاویر میكروسكوپ الكترونی روبشی برای زمانهای آسیابكاری الف: صفر ساعت، ب: 2 ساعت، ج: 16 ساعت، د: 48 ساعت.

در طول آسیابکاری، ذرات پودر بهطور مداوم تحت فرآیندهای پهن شدن، جوش سرد و شکست قرار میگیرند. پودرهای اولیهٔ عناصر آهن و کبالت دارای مورفولوژی کروی و عنصر مس دارای مورفولوژی میلهای است [12]؛ بدین معنی که پودرهای اولیه دارای اندازههای کاتورهای میباشند (شکل1-الف). بعد از 2 ساعت از زمان آسیابکاری، بهدلیل نرم بودن ذرات، تمایل آنها به جوش خوردن بیشتر بوده و ذرات درشت تر تشکیل میشوند. در این مرحله محدودهٔ مورفولوژی پودرها بهوسیلهٔ میکروسکوپ الکترونی روبشی بررسی شد. همچنین رفتار مغناطیسی پودرها با استفاده از مغناطیس سنج نمونهٔ ارتعاشی ارزیابی شدند.

نتايج و بحث

تحول مورفولوژی پودرها برای زمانهای آسیاب کاری صفر، 2، 16و 48 ساعت در شکل 1 نشان

وسيعي از توزيع اندازهٔ ذرات ايجاد ميگردد. ساختار ذرات در این حالت بهدلیل نیروی فشاری گلوله-پودر-گلوله و گلوله-پودر -محفظه بهصورت مسطح و شامل اجزای مختلف مواد اولیه است (شکل1-ب). با ادامهٔ تغییر شکل تا 16 ساعت، ذرات سخت شده و مورفولوژی پودرها بهشکل ورقهای، مسطح و کشیده در مىآيد. (شكل1-ج). پس از 48ساعت، تقريباً بين نرخ جوش و شکست ذرات تعادل برقرار میشود. بنابراین تمایل کلی ذرات این است که از شکل مسطح و كشيده خارج شوند. (شكل1-د). بهطور كلي كلوخهاي شدن ذرات بهدليل همبستكي بين ذرات اتفاق مى افتد كه در آلياژ Fe-Co نسبت به آلياژهاى -Fe-Co Cu و Fe-Co-Ni بيشترمشاهده شده است [15و 12]. متوسط اندازهٔ ذرات با استفاده از نرم افزار ایمیج جی¹ برای نمونه های 2، 16 و 48 ساعت به ترتیب در حدود 6/4، 8/8 و 3/3 ميكر ومتر تخمين مي شود.

شکل2. طیف سنجی پراش انرژی پرتو ایکس برای نمونه با 48 ساعت آسیابکاری.

عناصر موجود در نمونهٔ نهایی، 48ساعت، توسط طیف سنجی پراش انرژی پرتو ایکس مورد ارزیابی قرار گرفت (شکل2). تمامی عناصر اولیه در شکل به اضافه عنصر اکسیژن در شکل دیده می شود؛ آلودگی با اکسیژن

بهدلیل باز شدن ظرف استیل حاوی پودرها، در مراحل مختلف زمانی آسیابکاری است. الگوی پراش پرتو ایکس پودرها در زمانهای آسیابکاری مختلف در شکل3 نشان داده شده است.

شکل3. تحول الگوی پراش پرتوایکس با زمان آسیابکاری.

اندازهگیری پراش پرتو ایکس از پودرهای مخلوط شدهٔ اولیه، قلههای عناصر

(شناسه مرجع: 0850-004-00) ، Fe(bcc) (شناسه مرجع: 1278-001-00)، Co(hcp) (شناسه مرجع: 0800-015-00)، Co(fcc) (شناسه مرجع: 0850-004) و Ni(fcc) (شناسه مرجع: 0836-004-00) را نشان Cu(fcc) مىدهد. در طى زمان آسيابكارى، شدت قلهها بەدلىل کرنش های ناهمگن کاهش می یابد [14]. کاهش شدت قلهها به یک اندازه اتفاق نمی افتد. با افزایش زمان آسیاب کاری تا 16 ساعت، شدت قله های عناصر نیکل، مس و کبالت بهویژه در فاز fcc شروع به کم شدن میکنند. چنین ویژگیهایی در کبالت بیشتر به تحول از فاز fcc به hcp نسبت داده شده است [18و17]. در حقیقت، کبالت fcc در دمای اتاق شبه یایدار می باشد.

¹ ImageJ

زير ارائه مي شود:

1

2

که در آن D ضریب نفوذ، D_0 ضریب ثابت نفوذ

مربوط به ماده، Q انر ژی فعالسازی، k_ ثابت بولتزمن

و T دما است. در مورد فلزات خالص، ضریب نفوذ با

افزايش نقطهٔ ذوب ماده كاهش مي يابد. ضريب نفوذ

تابعی خطی از غلظت جاهای خالی است. رابطهٔ تجربی

بین انرژی فعالسازی و نقطه ذوب وجود دارد [20]:

که K یک ثابت و برابر با 33/7 است. بنابراین با

افزایش نقطهٔ ذوب، انرژی فعالسازی زیاد می شود و

این خود باعث کاهش نرخ نفوذ می شود. در نتیجه،

بين مقدار نقطهٔ ذوب و نرخ نفوذ ماده يا انحلال آن

رابطهٔ معکوسی وجود دارد. با توجه به جدول1 و بر

اساس مقادير نقطهٔ ذوب عناصر مورد مطالعه در اين

پژوهش، پیش بینی میشود، توالی انحلال عناصر

موجود بهصورت Cu→Ni→Co→Fe باشد؛ به این

معنی که حلالیت مس ببیشتر از حلالیت دیگر عناصر

است. اگر شکل اتمها را کروی در نظر بگیریم و با

توجه به مقادیر ضریب فشردگی آمده در جدول2،

می توان دریافت، فضای خالی در ساختار bcc بیشتر

از ساختارهای hcp و fcc است. در نتیجه فضاهای

خالي بين اتمي در ساختار بلوري آهن، بيشتر از مس،

نیکل و کبالت می باشد و این باعث می شود، ورود

عناصر مس، نيكل و كبالت به عنوان ناخالصي به

درون ساختار آهن سهل تر باشد. همچنين اگر شعاع

اتمی عناصر کوچکتر باشد، ورود و انحلال آنها به

 $D = D_0 \exp(-\frac{Q}{k_T})$

 $Q = KT_m$

انرژی گرمایی و مکانیکی خارجی می تواند به عنوان عامل بی ثبات کنندهٔ فاز آن به شمار آیند [17]. با ادامهٔ آسیابکاری تا 48 ساعت، هنوز قله هایی از عناصر کبالت، نیکل و مس مشاهده می شود. این نشان می دهد، این عناصر به طور کامل در ساختار آهن حل نشده اند. قله های (Sofo و مرافع کامل در نوایای 20 برابر با ۴4/84، 15/60 و Sofo یهن تر شده و در زاویهٔ Sofo پس از 48 ساعت آسیابکاری تقریباً از بین رفته است؛ این حاکی از کوچک شدن بلورک های آلیاژ پایه آهن و وجود کرنش داخلی است [19].

در طول فرآیند آلیاژسازی مکانیکی، تغییرشکل قابل ملاحظهای، از طریق انواع نقص های بلوری مانند نابجایی ها، جای خالی و افزایش کسر حجمی مرزدانه ها¹، به ذرات وارد می شود. وجود نواقص ساختاری باعث افزایش نفوذ عناصر محلول در مخلوط می شوند. علاوه بر این، تغییرات میکروساختار باعث کاهش فاصله های نفوذ می شوند. نفوذ به معنای انتقال جرم توسط اتم ها تلقی می شود؛ به طور کلی امکان آن از طریق دو پدیده، نفوذ به جاهای خالی و نفوذ بین نشینی انجام پذیر است.

انرژی فعالسازی، Q ، به عنوان سدی برای نفوذ شار اتمی در جامدات محسوب می شود، افزایش دما انرژی لازم برای غلبه بر این سد را مهیا می کند، از طرفی، کم بودن مقدار انرژی فعال سازی باعث افزایش احتمال نفوذ اتم ها می شود.

با توجه به این که در فرایند آلیاژسازی، در اثر برخوردهای با انرژی بالا، مقدار زیادی از عیوب بلوری ایجاد میشود، انرژی فعالسازی مورد نیاز برای نفوذ کاسته میشود، زیرا در این حالت بخشی از انرژی فعالسازی لازم برای تشکیل جاهای خالی حین آسیابکاری تأمین شده است. معادلهٔ کلی نفوذ به شکل

دلهٔ کلی نفوذ بهشکل ساختار شبکهٔ اتم میزبان به سهولت انجام میپذیرد. _____ Grain boundaries ^۱

که در این صورت باید مس انحلال بیشتری نسبت به نیکل و کبالت در نفوذ به ساختار آهن داشته باشد. اما از منظر دیگری نیز میتوان بهموضوع نگاه کرد؛ یک واکنش از نظر انرژی، زمانی انجام پذیر تلقی میشود که بر اثر انجام آن انرژی سیستم کمتر (تغییرات آنتالپی منفی) شود. با توجه به مقادیر انرژیهای پیوند جفت اتمهای غیرمشابه ذکر شده در جدول3، انجام واکنش بین عناصر نیکل، کبالت و آهن نسبت به انجام واکنش این عناصر با عنصر مس، از دیدگاه انرژی پیوند، امکان پذیرتر می باشد.

جدول1. نقطهٔ ذوب و شعاع اتمی عناصر مورد مطالعه در این پژوهش [22و21].

Ni	Cu	Fe	Co	Ni	عناصر
1453	1085	1538	1495	1453	نقطهٔ ذوب
					(سانتي گراد)
149	145	156	152	149	شعاع اتمي
					(پيكومتر)

ندون2.صریب قسر دکی ساختارهای بلوری [25].	بلورى [23].	ساختارهای	فشر دگی	مدول2.خبريب
--	-------------	-----------	---------	-------------

ضريب فشردكي	شبكه بلوري
0,74	fcc
0,74	hcp
0,68	bcc

انجام واکنش بین مس با عناصر نیکل، کبالت و بهخصوص آهن بهشدت گرماگیر میباشد و نیاز به انتقال انرژی و گرمای خارجی به سیستم میباشد تا واکنش انجام گیرد (انرژی پیوند مس با دیگر عناصر مثبت است؛ جدول3را ببینید). این عامل باعث میشود، این عنصر به سهولت در ساختار آهن حل نشود.

جدول 3. انرژی های پیوند جفت اتم های غیرمشابه برحسب (KJ/mol) از سیستم Ni •Co •Fe.

Cu	Ni	Со	Fe	عناصر
13	-2	-1	-	Fe
6	0	-	-1	Co
4	-	0	-2	Ni
-	4	6	13	Cu

الگوهای پراش پرتو ایکس با استفاده از روش ریتولد و نرم افزار مُوْد برازش شده است. بهطور نمونه، شکل 4 برازش الگوی پراش نمونه آسیا شده در 48 ساعت را نشان میدهد. در این برازش، Rwp، فاکتور باقیمانده وزن شده و Rexp، فاکتور با قیمانده مورد انتظار، بهترتیب برابر با 19/3 و 2/7 می باشند

نسبت R_{wp}/R_{exp} برابر با 1/18 است که در محدودهٔ مناسبی قرار دارد¹.

شکل4. الخوی پراش پرنو ایخس معومه 40 ساعت اسیابخاری شده برازش آن توسط نرم افزار مُوْد، اختلاف بین الگوی آزمایشگاهی و برازش شده در زیر شکل آمده است.

شکل5 مقادیر اندازهٔ بلورک و کرنش شبکه بهدست آمده از برازش پراش پرتو ایکس را برحسب افزایش زمان آسیابکاری نشان میدهد. همانطور که مشاهده میشود، تغییرات کرنش شبکه، روندی عکس تغییرات

¹ -در یک برازش خوب، نسبت فاکتور باقی مانده وزن شده به فاکتور باقیمانده مورد انتظار باید کوچکتر از 2 باشد.

اندازهٔ بلورکها در طول آسیابکاری دارد. بهطور کلی، افزایش زمان آسیابکاری، باعث ایجاد تغییر شکل های مکانیکی در پودرها میشود، اندازهٔ بلورکها روندی نسبتاً کاهشی دارد. همانطور که در شکل5 دیده مىشود، اندازهٔ بلورک نمونهٔ آسيا نشده حدود 59،10 نانومتر گزارش شده است. یک کاهش شدید در اندازهٔ بلوركها پس از 4 ساعت آسيابكاري مشاهده مي شود، که این می تواند بهدلیل تشکیل محلول جامد و یا افزایش چگالی نابهجاییها بهعلت انرژی زیاد وارد شده از طرف اجزای آسیا باشد. بین مراحل 4 تا 8 ساعت آسيابكاري، اندازة بلوركها بهطور جزئي افزايش يافته و پس از 16 ساعت از زمان آسیابکاری تقریباً ثابت می ماند. در 32 ساعت آسیاب کاری، اندازهٔ بلور کهای محلول جامد به کمترین مقدار خود در حدود 26/18 نانومتر كاهش مي يابد. در مرحلهٔ نهايي آسيابكاري، اندازهٔ بلورکها به مقدار 29/12 نانومتر افزایش یافته است، که می تواند به دلیل تولید و حرکت چگالی نابەجايىھا باشد [25].

شکل5 تغییرات اندازهٔ بلورکها و کرنش شبکه با زمان آسیابکاری. بهطور کلی بین زمان آسیابکاری 2 تا 48 ساعت، اندازهٔ بلورک در یک بازهٔ کوچکی در حال تغییر میباشد، از آنجایی که اندازهٔ بلورکها تابع اندازه و مورفولوژی ذرات است؛ میتوان گفت در این وضعیت

بین نرخ جوش خوردن و نرخ شکست ذرات تعادل برقرار شده است. بدین معنی که ذرات کوچکتر قابلیت تغییر شکل بدون شکست را داشته در حالی که ذرات بزرگتر تمایل به جوش خوردن دارند. بنابراین تمایل کلی ذرات بسیار ریز و بسیار درشت آن است که بهسمت ذراتي با اندازهٔ مياني پيش روند. علاوه بر اين، توزیع اندازهٔ ذرات در این مرحله از آسیابکاری در محدودهٔ نسبتاً باریکی قرار دارد (شکل1 را بیینید)؛ این می تواند بهاین دلیل باشد که نرخ کاهش اندازهٔ ذرات بزرگتر از مقدار متوسط، برابر با نرخ رشد ذرات ریزتر از مقدار متوسط (بهوسیلهٔ آگلومره¹ شدن ذرات ریز) است [26]. مشاهده شده است که نمونه های آلیاژی آهن -کبالت که حاوی عنصر مس می باشد، دارای اندازهٔ بلورک نهایی کمتری هستند. بر اساس گزارش آزمایشهای انجام شده، اندازهٔ بلورکها برای نمونهٔ Fe₇₀Co₃₀ یس از 45 ساعت آسیابکاری، به 18 نانومتر، درحالي كه اگر اين تركيب با 5 و 9 درصد مس آلائيده شود، اندازهٔ بلورکها بهترتيب به 15 و 12 نانومتر مىرسد [12]. اين مىتواند بەدلىل اثرات كار سختی محلول باشد که تردی ذرات را افزایش داده و باعث غالب شدن پديده شكست مي شود؛ مس، كار سختی مواد را افزایش میدهد [27]. در نمونهٔ مورد مطالعه در این پژوهش، که حاوی 10 درصد مس است، اندازهٔ متوسط بلورک به 26/18 نانومتر رسیده است. در حالي كه كمترين اندازهٔ بلوركها در نمونهٔ بدون مس، پژوهش پیشین ما، Fe₅₀Co₃₀Ni₂₀، مقدار 21/60 نانومتر بهدست آمده است [15]. در حقیقت افزایش اندازهٔ بلورکهای سیستمهای آلیاژی با غلظتی از عنصر حل شونده مشاهده شده است که در آن تشکیل محلول جامد باعث نرم شدن ترکیب گردیده است. در سیستمهای Ni(Cu) و Fe(Cu نیز تشکیل محلول

¹ Agglomeration

جامد باعث نرم شدن می شود و افزایش اندازهٔ بلور کها در مادهٔ نانوبلوری دیده شده است [28]. در واقع در ترکیب آلیاژی پژوهش حاضر، اضافه شدن مس به ترکیب آهن-کبالت-نیکل، و حل ناکامل آن، کمکی به کوچکتر شدن اندازه بلورکها در مقایسه با ترکیب بدون مس آن نمی کند.

افزایش کرنش شبکهای مشاهده شده در شکل5، بهدلیل اثرات آسیابکاری است که باعث افزایش مرزدانهها، تغییر شکل مکانیکی و افزایش چگالی نابهجاییها میشود، میباشد [29].

وجود میکروکرنش در بلورکها میتواند ناشی از جای خالی و انبساط و تراکم حرارتی باشد. کرنشهای باقیمانده در یک ماده هر دو نیروی کششی و فشاری را تولید میکنند که موجب گسترش قلههای پیرامون موقعیت اصلی قلهها در الگوهای XRD میشوند. علاوه بر این، کرنش شبکه میتواند از افزایش توزیع مرزدانهها ایجاد شود [12]. شکل 6 در صد فاز هر کدام از عناصر آلیاژ را در هر مرحله زمانی آسیابکاری را نشان میدهد؛ این ارقام با برازش الگوی پراش پرتو ایکس نمونهها در نرم افزار مود به دست آمده است. باید به این نکته توجه داشت که مجموع ارقام درصد فاز بهنجار شده است.

محموع ارقام درصد فاز در هر مرحله به عدد 100 بهنجار شده است.

همان طور که دیده می شود در زمان های انتهایی آسیاب کاری، نسبت درصد فازهای کبالت، نیکل و مس نسبت به آهن روندی کاهشی دارد که دلالت بر حل شدن مقداری از این ساختارها در ساختار آهن می باشد؛ در صد بالای فاز آهن در مقایسه با دیگر عناصر در مرحلهٔ نهایی بازگوکنندهٔ تشکیل آلیاژ پایهٔ آهن است. همچنین مقایسهٔ درصد فازهای مرحلهٔ نهایی و ابتدایی نشان می دهد، انحلال فازهای نیکل و کبالت بیشتر از مس می باشد.

منحنی پسماند نمونهها و مقادیر مغناطش اشباع، Ms، و میدان پسماند زدای مغناطیسی، Hc، استخراج شده از آنها برحسب زمان آسیابکاری در شکل های7 و8 نشان داده شده است.

مقدارهای مغناطش اشباع و میدان پسماندزدای مغناطیسی در صفر ساعت متأثر از کرنش پودرهای اولیه میباشد. مقدار مغناطش اشباع، در ساعات اولیه آسیابکاری (تا 2 ساعت) به بیشترین مقدار خود یعنی 127/26emu/g در طی فرایند آسیابکاری رسیده است.

مقدار مغناطش قویاً متأثر از ترکیب شیمیایی محیط موضعی اطراف اتم است. افزایش مغناطش اشباع در

¹ Crystallinity

زمانهای ابتدایی آسیابکاری در تحقیقات انجام شده قبلی [30 و15] نیز مشاهده شده است. این افزایش را مى توان بەتشكىل محلول جامد (co,Ni,Cu) bcc-Fe و همچنین انتقال بار بین اتمهای فرومغناطیس نسبت داد [31].

شکل7. حلقههای پسماند نمونههای آلیاژی در زمان های مختلف آسيابكارى.

2. كرنش شبكه: كرنش داخلى شبكه، در طول آسیابکاری باعث ایجاد نواقص و نابه جایی های بلوری میشود .این افزایش کرنش باعث جلوگیری از حرکت حوزههای مغناطیسی و در نتیجه کاهش مغناطش اشباع مى شود.

3. اکسیداسیون: در بعضی موارد اکسید شدن نمونهها که ممکن است بعد از فرآیندهای آسیابکاری در هر مرحله بهوجود آيند، غير قابل اجتناب است. اين اکسیدها می توانند در نواحی مرز دانهها قرار گیرند و باعث كاهش ميدان مغناطيسي أبر ريز¹ شوند [33]. نتايج طيف سنجى پراش انرژى پرتو ايكس نشان دهنده وجود اکسیژن در محصول نهایی پودرهای آلیاژی مى باشد.

میدان پسماندزدای مغناطیسی برحسب تابعی از زمان آسیابکاری نیز در شکل 7 آورده شده است. تا 2ساعت اولية زمان آسيابكاري، ميدان يسماندزداي مغناطيسي روند افزایشی داشت. این افزایش بهدلیل وجود تنش باقیمانده، (Δσ) و چگالی بسیار زیادی از عیوب مانند نابهجاییها است که با دیوارهٔ حوزههای مغناطیسی برهم كنش مي كنند [29].

با توجه به اینکه ارتباط میدان پسماند زدای مغناطیسی با اندازهٔ بلورک به شکل زیر است [8]:

 $H_c \propto 1/D$ 3

كاهش اندازهٔ بلوركها در اين مرحله نيز مي تواند علت دیگر افزایش میدان پسماندزدای مغناطیسی باشد. این رفتار که با ریز شدن اندازهٔ بلورکها (تا قبل از رسیدن اندازهٔ بلورکها بهاندازهٔ حوزههای مغناطیسی)، میدان پسماندزدای مغناطیسی افزایش مییابد، در نمودار معروف هرزر² نیز دیده میشود [34].

¹ Hyperfine field

حيد محمد حسيني و حسين رعنائي

² Herzer

میدان پسماندزدای مغناطیسی بین زمانهای آسیابکاری 2 و 8 ساعت بهطور جزئی کاهش یافته و سپس در پایان مرحلهٔ 16 ساعت افزایش یافته است. این مقدار افزایش، با افزایش در اندازهٔ بلورکها نیز همراه است. زمانی که اندازهٔ بلورکها بهکوچکتر از طول مؤثر تبادل مغناطیسی، Lex، میرسد تأثیر دیوارهٔ حوزهها کاهش مییابد و بعد بلورکها نزدیک به مقیاس حوزههای مغناطیسی میشود [12]؛ در واقع با کوچک شدن بلورکها، خواص مغناطیسی نرمتری بروز میکند [35] در این حالت میدان پسماندزدای مغناطیسی بهصورت زیر با اندازهٔ بلورک ارتباط دارد [36].

$$H_{c} = \frac{P_{c}K_{1}^{4}D^{6}}{\mu_{0}M_{s}A^{3}}$$
⁴

در این رابطه، Pc ثابتی در محدوده All 0,13-0,64 ه. Ms ثابت مغناطوبلوری، D، اندازهٔ متوسط بلورک، Lex ، مغناطش اشباع و A ثابت سختی تبادلی می باشد. به صورت زیر بیان می شود [36].

5

$$L_{ex} = \sqrt{\frac{A}{K_1}}$$

با افزایش آسیابکاری تا 32 ساعت، مقدار میدان پسماندزدا بهدلیل کاهش اندازهٔ بلورکها، کاهش یافته است. اما در زمانهای طولانی آسیابکاری بهدلیل زیاد شدن سطوح برخورد، حرکت دیوارهٔ حوزههای مغناطیسی به سختی صورت می گیرد و باعث یک افزایش در میدان پسماند زدا می شود.

بهمنظور مقایسهٔ رفتار مغناطیسی ترکیب حاضر در این پژوهش و ترکیب آلیاژی Fe-Co-Ni (پژوهش پیشین [15])، تغییرات مغناطش اشباع و میدان پسماند زدای مغناطیس آنها برحسب زمان آسیابکاری بهترتیب در شکلهای (9 و 10) آورده شده است.

همان طور که دیده می شود مغناطش اشباع در ترکیب دارای مس، افزایشی را در زمان های پس از 12ساعت، به ویژه در 32 ساعت آسیاب کاری (زمانی که کمترین اندازهٔ بلورک ها در آنجاست) نشان می دهد و این اندازهٔ به بیشینهٔ مقدار خود یعنی (47 emu/g) می رسد.

شکل9. مقایسه تغییرات مغناطش اشباع برحسب زمان آسیابکاری برای دو ترکیب 60,002(FesoCo30) (پژوهش حاضر) و FesoCo30Ni20 (پژوهش انجام شده در مرجع [15]).

رویدادی مشابه نیز برای میدان پسماند زدای مغناطیسی برای دو ترکیب دارای مس و بدون مس اتفاق می افتد. در زمانهای اولیهٔ آسیابکاری، میدان پسماند زدای مغناطیسی برای ترکیب دارای مس دارای تغییرات قابل ملاحظهای در مقایسه با ترکیب بدون مس نمی باشد. همانگونه که در شکل 10 دیده می شود، از 16 ساعت آسیابکاری به بعد، میدان پسماند زدای مغناطیسی ترکیب دارای مس (پژوهش حاضر) دارای مقادیر به مراتب کمتری، به ویژه در 32 ساعت نسبت ترکیب بدون مس می باشد؛ این اختلاف در 32 ساعت به (Oe

بنابراین، ترکیب Fe-Co-Ni-Cu دارای خواص مغناطیسی بسیار نرم تری نسبت به ترکیب آلیاژی -Fe حيد محمد حسيني و حسين رعنائي

Co-Ni میباشد؛ از این رو از دیدگاه کاربردی، دارای اتلاف انرژی کمتری نیز میباشد.

شکل10. مقایسه تغییرات میدان پسماندزدای مغناطیسی برحسب زمان آسیابکاری برای دو ترکیب Cu₁₀@(Fe₅₀Co₃₀Ni₂₀) (پژوهش حاضه) و Fe₅₀Co₃₀Ni₂₀ [5].

با اینکه انتظار میرود با اضافه شدن مس بهعنوان یک عنصر غیر فرومغناطیس به ترکیب آلیاژی، مراکز گیرافتادگی¹، افزایش یابد و ترکیب نهایی به سمت رفتار مغناطیسی سخت میل کند؛ اما عنصر مس به جای قرار گیری در مکان های جانشینی، می تواند در مکان های بین نشینی و یا در مرز دانه ها قرار گیرد؛ این می تواند از رشد بلورک ها در فرایند آسیاب کاری جلوگیری کرده و اندازهٔ آنها را کنترل کند تا از کاهش مغناطش اشباع و افزایش میدان پسماندزدای مغناطیسی جلوگیری کند [21].

نتيجه گيري

در این تحقیق، فرایند آلیاژسازی پودرهای آهن، کبالت، نیکل و مس در چندین مرحلهٔ زمانی بررسی شد. کمترین اندازهٔ بلورکها در زمان آسیابکاری 32 ساعت بهدست آمد. این در حالی است که بیشترین مغناطش اشباع در 2 ساعت و کمترین مقدار میدان پسماندزدای مغناطیسی در 8 ساعت آسیابکاری

حاصل شد. در زمانهای اولیهٔ آسیابکاری میدان پسماندزدای مغناطیسی متأثر از کرنش شبکه و اندازهٔ بلورکها بوده، در حالیکه با ادامهٔ فرآیند آسیابکاری، با افزایش سطوح برخورد، میدان پسماندزدای مغناطیسی افزایش مییابد. پس از 22 ساعت آسیابکاری، میدان پسمادزدای مغناطیسی کاهش و مغناطش اشباع افزایش مییابد. مقایسهٔ رفتار مغناطیسی، ترکیب آلیاژی در این پژوهش با ترکیب آهن-نیکل-مغناطیسی بهشدت کاهش و مغناطش اشباع افزایش مغناطیسی بسان داد، در ترکیب حاضر، میدان پسماندزدای مغناطیسی بهشدت کاهش و مغناطش اشباع افزایش مییابد، طوری که این ترکیب، رفتار مغناطیسی بسیار نرم تری را از خود نشان میدهد. سیاس گزاری نویسندگان، از حمایتهای معاونت پژوهشی دانشگاه خلیج فارس، قدردانی میکنند.

مرجعها

[1] C. Koch, Top-down synthesis of nanaostructured materials: mechanical and thermal processing methods, *Journal of Reviews on Advanced Materials Science* **5** (2003) 91-99. <u>http://wwwproxy.ipme.ru/e-</u> journals/RAMS/no_2503/koch/koch.pdf

[2] C. Capdevila, U. Miller, H. Jelenak, H. Bhadeshia, Strain heterogeneity and the production of coarse grains in mechanically alloyed iron-based PM2000 alloy, *Materials Science and Engineering A* **316** (2001) 161-165. https://doi.org/10.1016/S0921-5093(01)01234-5

[3] H. Shokrollahi, K. Janghorban, Soft magnetic composite materials (SMCS), *Materials Process Technology* **189**

¹ Pinning centers

https://doi.org/10.1016/j.jallcom.2010.01.15 5

[10] D. Ping, K. Hono, H. Kanekiyo, S. Hirosawa. Microalloying effect of Cu and Nb on the microstructure and magnetic properties of Fe₃B/Nd₂Fe₁₄B nanocomposite permanent magnets, *IEEE Transaction on Magnetism* **35** (1999) 3262–3264. <u>10.1109/20.800492</u>

[11] Y. Yoshizawa, S. Oguma, K. Yamauchi, New Fe-based soft magnetic alloys composed of ultrrafine grain structure, *Journal of Applied Physics* **64** (1988) 6044–6046. https://doi.org/10.1063/1.342149

[12] A. Sharifati, S. Sharafi, Structural and magnetic properties of nanostructured($Fe_{70}Co_{30}$)_{100-x}Cu_x alloy prepared by high energy ball milling, *Materials and Design* **41** (2012) 8-15. <u>https://doi.org/10.1016/j.matdes.2012.04.04</u> <u>7</u>

[13] H.A. Baghbaderani, S. Sharafi, M. Delshad Chermahini, Investigation of nanostructure formation mechanism and magnetic properties in Fe₄₅Co₄₅Ni₁₀ system synthesized by mechanical alloying, *Powder Technology* **230** (2012) 241-246. https://doi.org/10.1016/j.powtec.2012.07.03

9

[14] M. Delshad Chermahini, S. Sharafi, H. Shokrollahi, M. Zandrahimi, Microstructural and magnetic properties of nanostructured Fe and Fe₅₀Co₅₀ powders prepared by mechanical of Alloys alloying, Journal and Compounds 474 (2009)18-22. https://doi.org/10.1016/j.jallcom.2008.06.14 4

[15] H. Raanaei, H. Eskandari, V. Mohammad-Hosseini, Structural and

(2007) 1–12. https://doi.org/10.1016/j.jmatprotec.2007.0 2.034

[4] R. Koohkan, S. Sharafi, H. Shokrollahi, K. Janghorban, Preparation of nanocrystalline Fe–Ni powders by mechanical alloying used in soft magnetic composites, *Journal of Magnetism and Magnetic Materials* **320** (2008) 1089–1094. https://doi.org/10.1016/j.jmmm.2007.10.03 <u>3</u>

[5] T. Sourmail, Near equiatomic FeCo alloys: constitution, mechanical and magnetic properties, *Journal of Materials Science* **50** (2005) 816–880. https://doi.org/10.1016/j.pmatsci.2005.04.0 01

[6] M. McHenry, M. Willard, D. Laughlin, Amorphous and nanocrystalline materials for applications as soft magnets, *Journal of Materials Science* **44** (1999) 291–433. https://doi.org/10.1016/S0079-6425(99)00002-X

[7] D. Jiles, *Introduction to Magnetism and Magnetic Materials*, Chapman & Hall, London (1991).

[8] H. Moumeni, S. Alleg, J.M. Greneche, Structural properties of Fe50Co50 nanostructured powder prepared by mechanical alloying, *Journal of Alloys and Compounds*, **386** (2005) 12–19. https://doi.org/10.1016/j.jallcom.2004.05.01 <u>7</u>

[9] B. Bhoi, V. Srinivas, V. Singh, Evolution of microstructure and magnetic properties of nanocrystalline $Fe_{70-x}Cu_xCo_{30}$ alloy prepared by mechanical alloying, *Journal of Alloys and Compounds* **496** (2010) 423–428.

حيد محمد حسيني و حسين رعنائي

مطالعهٔ ویژگی های ساختاری و مغناطیسی...

 2nd ed. Chapman & Hall, London, (1992).

[22] J.C. Slater, Atomic Radii in Crystals, *Materials Chemistry and Physics* **41** (1964) 3199-3204. https://doi.org/10.1063/1.1725697

[23] C. Kittel, *Introduction to solid state physics*, 8th ed, John Wiley, New York, (2005).

[24] A. Takeuchi, A. Inoue, Calculations of mixing enthalpy and mismatch entropy for ternary amorphous alloys, *Materials Transactions* **41** (2000) 1372– 1378.

https://doi.org/10.2320/matertrans1989.41.1 372

[25] F.A. Mohamed, A dislocation model for the minimum grain size obtainable by milling, *Acta Materialia*, 51 (2003) 4107- 4119. https://doi.org/10.1016/S1359-<u>6454(03)00230-1</u>

[26] C. Suryanarayana, Mechanical alloying and milling, *Progress in Materials Science* 46 (2001) 1-184. https://doi.org/10.1016/S0079-6425(99)00010-9

[27] J. Eckert, J.C. Holzer, C.E. Krill,

W.L. Johnson, Structural and thermodynamics properties of nanocrystalline fcc metals prepared by mechanical alloying, *Journal of Materials Research* **7** (1992) 1751– 1761.

https://doi.org/10.1557/JMR.1992.1751

[28] A. Barbosa, G. Bobrovnitchii, A. Skury, R. Guimaraes, M. Filgueira, Structure, microstructure and mechanical properties of PM Fe–Cu–Co

magnetic properties of nanocrystalline Fe–Co–Ni alloy processed by mechanical alloying, *Journal of Magnetism and Magnetic Materials*, **398** (2016) 190–195. https://doi.org/10.1016/j.jmmm.2015.09.03 1

[16] L. Lutterotti, MAUD version 2.55, Materials Analysis Using Diffraction. A Rietveld extended program to perform the combined analysis. It can be used to fit diffraction, fluorescence and reflectivity data using X-ray, neutron, TOF or electrons, (2015). http://maud.radiographema.eu/

[17] J. Huang, Y. Wu, H. Ye, K. Lu, Allotropic transformation of cobalt induced by ball milling, *Nanostructured Materials* 6 (1995) 723–726. <u>https://doi.org/10.1016/0965-</u> <u>9773(95)00160-3</u>

[18] F. Cardellini, G. Mazzone, Thermal and structural study of the hcp-to-fcc transformation in cobalt, *Philosophical Magazine A* **67** (1993) 1289–300. <u>https://doi.org/10.1080/0141861930822535</u> <u>5</u>

[19] B.H. Lee, B.S. Ahn, D.G. Kim, S.T. Oh, H. Jeon, J. Ahn, Y.D. Kim, Microstructure and magnetic properties of nanosized Fe–Co alloy powders synthesized by mechanochemical and mechanical alloying process, *Materials Letters* **57** (2003) 1103-1107. https://doi.org/10.1016/S0167-577X(02) 00938-2

[20] G.P. Tiwari, R.S. Mehrotra, Diffusion and Melting, *Defect and Diffusion Forum* **279** (2008) 23-37. <u>10.4028/www.scientific.net/DDF.279.23</u>

[21] D.A. Porter, K.E. Easterling, *Phase Transformations in Metals and Alloys*,

(2011) 209–216. https://doi.org/10.1016/j.jallcom.2011.03.06 0

[33] T. Pikula, D. Oleszak, M. Pękała, E. Jartych, Structure and some magnetic properties of mechanically synthesized and thermally treated Co–Fe–Ni alloys, *Journal of Magnetism and Magnetic Materials* **320** (2008) 413- 420. https://doi.org/10.1016/j.jmmm.2007.06 .020

[34] G. Herzer, Nanocrystalline soft magnetic alloys, *Handbook of magnetic materials* **10** (1997) 416-462. https://doi.org/10.1016/S1567-2719(97)10007-5

[35] B. Avar, T. Simsek, S. Ozcan, A.K. Chattopadhyay, B. Kalkan, Structural stability of mechanically alloyed amorphous FeCoNi)₇₀Ti₁₀B₂₀ under high temperature and high-pressure, *Journal of Alloys and Compounds* **860** (2021) 158-164.

https://doi.org/10.1016/j.jallcom.2020.1585 28

[36] Herzer, Grain size dependence of coercivity and permeability in nanocrystalline ferromagnets, *Journal of IEEE Transactions on Magnetics* **26** (1999) 1397-1402. <u>10.1109/20.104389</u> alloys, *Materials and Design* **31** (2010) 522–526. <u>https://doi.org/10.1016/j.matdes.2009.07.02</u> <u>7</u>

[29] Y. Shen, H.H. Hng, J. Tien, Synthesis and characterization of highenergy ball milled Ni-15%Fe-5%Mo, *Journal of Alloys and Compounds* **379** (2004) 266-271. <u>https://doi.org/10.1016/j.jallcom.2004.02.03</u> <u>2</u>

[30] H. Raanaei, V. Mohammad-Morphology and magnetic Hosseini. behavior of cobalt rich amorphous/nanocrystalline (Co-Ni)₇₀Ti₁₀B₂₀ alloyed powders, Journal of Magnetism and Magnetic Materials 414 (2016)90-96. https://doi.org/10.1016/j.jmmm.2016.04.04 0

[31] L. Karimi, H. Shokrollahi, Structural, microstructural and magnetic properties of amorphous/nanocrystalline Ni₆₃Fe₁₃Mo₄Nb₂₀ powders prepared by mechanical alloying, *Journal of Alloys and Compounds* **509** (2011) 6571- 6577. <u>https://doi.org/10.1016/j.jallcom.2011.03.06</u> <u>0</u>

[32] E. Jartych. On the magnetic properties of mechanosynthesized Co– Fe–Ni ternary alloys, *Journal of Magnetism and Magnetic Materials* **323**